

Christenen en de Overheid:

een studie van Romeinen 13

Door Michael Morrison

In Romeinen 12 schreef Paulus dat we levende offerandes dienen te zijn, en dat we hervormd moeten worden door de vernieuwing van ons denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is (v. 1-2). Paulus omschrijft de houding die kenmerkend dient te zijn voor gelovigen: nederig, dienstbaar, liefde- en vredevol. In hoofdstuk 13 gaat Paulus dieper in op hoe een christen zich aan de overheid dient te onderwerpen.

Onderwerping aan de burgerlijke autoriteiten

Paulus schrijft: "Ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God aangesteld." Regeerders hebben dit vers wel eens gebruikt om hun burgers tot gehoorzaamheid te manen, maar veel burgers hebben zich afgevraagd of Paulus dat wel zo bedoelde, omdat regeerders hun burgers soms ook aanzetten tot zonde. Paulus zelf heeft eens de vrije hand gehad om de kerk te vervolgen, hoe kan hij dus zeggen dat alle gezag van God komt?

Laten we nog even naar de context kijken: Paulus had juist enkele verzen geschreven over hoe we het kwade dienen te weerstaan, en hij besluit met: "Maar overwin het kwade door het goede" (12:21). Hoewel wereldlijk gezag door God is aangesteld, en op zichzelf dus goed is, wordt het soms op een verkeerde manier gebruikt. Christenen hoeven niet tegen hun regering te vechten, kwaad met kwaad te beantwoorden, maar dienen juist te reageren met goed gedrag.

Paulus geeft een algemeen principe, hij heeft daarbij geen speciale leider in gedachten. We onderwerpen ons dan ook niet aan bepaalde personen, of betalen belasting aan bepaalde mensen; we onderwerpen ons aan het ambt, en als er iemand anders dat ambt bekleedt, onderwerpen we ons aan die nieuwe persoon, niet de vorige.

Alleen als de leider zijn ambt heeft verlaten, dan zijn we die persoon geen loyaliteit of betalingen meer schuldig. De "overheid" waar Paulus het over heeft bestaat uit functies, niet zozeer privé-personen. "Onderwerpen" betekent nog niet altijd "gehoorzamen," maar meestal wel, en christenen behoren de wereldlijke overheid te gehoorzamen. Als de regering tot zonde maant, dan behoren we niet te gehoorzamen (Handelingen 5:29); maar dat betekent niet dat we de regering op andere terreinen mogen tegenwerken. We voegen ons niet naar de wereld (12:2), maar we proberen die ook niet te verwerpen.

Op het moment dat Paulus dit schreef was hij van plan naar Jeruzalem te gaan, waar veel politieke spanning was. Joodse Zeloten hadden de wapens opgepakt om tegen Rome ten strijde te gaan. Er waren ook politieke moeilijkheden in Rome: er waren al zoveel Joden bij onregeligheden betrokken geweest dat Claudius hen had bevolen te vertrekken (Handelingen 18:2). Na de dood van Claudius keerden de Joden weer terug, maar de spanning was er nog steeds. Paulus begreep dat zijn advies niet zonder slag of stoot aangenomen zou worden, dus onderbouwde hij het met theologische principes:

"Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God aangesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, wederstaat de instelling Gods, en wie dit doet, zullen een oordeel over zich brengen." (vv. 1-2).

Als Caesar oproept om hem "Heer en God" te noemen (zoals Domitianus dat deed enkele decennia nadat Paulus hierover schreef), moeten christenen daar afstand van nemen, ook als ze daarmee hun

leven riskeren. Maar er is een groot verschil tussen het weigeren te gehoorzamen aan een wet, en in opstand te komen tegen Caesar. Het is niet verkeerd bepaalde onrechtvaardigheden te weerstaan, maar wel om zich tegen de regering als zodanig te verzetten. Zij die in opstand komen tegen een door God aangestelde regering "zullen een oordeel over zich brengen." Wereldse regeringen zijn tijdelijk, maar ze bestaan bij de gratie Gods (Dan. 4:17; Johannes 17:11). Het is niet aan ons om te trachten een regering omver te werpen.

Paulus heeft het over een dictatoriale regering, niet over een democratie. In een democratie geeft elke burger telkens als die zijn of haar stem uitbrengt een beetje gezag, en het is geen zonde voor mensen om dat gezag uit te oefenen. Zo zijn we ook niet opstandig als we bij verkiezingen op een nieuwe persoon voor een bepaalde zetel stemmen. Integendeel: we steunen de regering door eraan deel te nemen.

Nero, dienaar van God

Dan gaat Paulus uitleggen hoe opstandigen gestraft kunnen worden: "Want, als iemand goed handelt, behoeft hij niet bevreesd te zijn voor de overheidspersonen, maar wel, als hij verkeerd handelt". (v. 3). Hele koninkrijken zijn gebouwd op het bloed van duizenden onschuldige slachtoffers. Jezus zelf is door de Romeinse overheid vermoord.

Want als de door God aangestelde wereldlijke regeerders hun taak uitvoeren kunnen ze een bedreiging zijn voor degenen die kwaad willen, niet voor hen die de wet willen gehoorzamen.

Paulus geeft alleen maar een algemeen principe weer, hij behandelt niet al die verwarrende situaties die zonde veroorzaken. Hij zegt niet wat we moeten doen bij een burgeroorlog, of wanneer de heersers dermate corrupt zijn dat ze de goedwillenden terroriseren en de criminelen begunstigen. Paulus stelt de vraag: "Wilt gij zonder vrees voor de overheid zijn? Doe het goede, en gij zult lof van haar ontvangen" (v. 3). Als je een burger bent die zich aan de wet houdt, heb je van geen enkele regering iets te vrezen. (Hoewel, sommige regeringen gaan zwaar in de fout en vervolgen christenen. Openbaring 13, gebruikt de visioenen van Daniel, en schildert wereldlijke regeringen af als een verschrikkelijk "beest.")

Paulus maakt dan deze verbazingwekkende opmerking: "Zij staat immers in dienst van God, u ten goede" (v. 4). Toen Paulus aan de Romeinen schreef, was Nero keizer. In zijn eerste jaren was Nero nog een goede heerser, maar het kwade kreeg bij hem de overhand, en de traditie zegt dat Paulus onder zijn regime geëxecuteerd is. Toch noemt Paulus hem een dienaar van God! Het feit dat veel regeerders zwaar de fout in gaan, soms zelfs Satan van dienst zijn, verandert niets aan het feit dat God die taken bedoeld heeft om er goed mee te doen. "Maar indien gij kwaad doet wees dan bevreesd; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; zij staat immers in de dienst van God, als toornende wreekster voor hem, die kwaad bedrijft" (v. 4).

De burgerlijke overheid dient God met het zwaard zegt Paulus. Zij is gerechtigd om rebellen te executeren. Genesis 9:6 geeft toestemming om voor moord de doodstraf te voltrekken. God machtigt zelfs onvolmaakte regeringen om de doodstraf ten uitvoer te leggen om misdaad af te schrikken en te straffen.

God heeft de autoriteit om het kwaad te straffen (12:19), en hij delegeert dat gezag aan de burgerregeringen. Persoonlijke wraakneming >>

is verkeerd, maar burgerregeerders hebben de door God gegeven verantwoordelijkheid om het kwaad te straffen. Als we een misdaad bij de politie aangeven, zoeken we naar de gerechtigheid die God heeft bedoeld. Daar God burgerlijke rechtvaardigheid verlangt, staat het een christen vrij om als politiemann te fungeren, of als rechter, of als jurylid, om te doen wat God als goed heeft verklaard, namelijk om de misdaad te bestraffen, niet uit persoonlijke wraakzucht, maar om op te treden namens de burgerlijke regering die door God is goedgekeurd. Paulus besluit met: "Daarom is het nodig zich te onderwerpen, niet slechts om de toorn, maar ook om des gewetens wil" (v. 5). We moeten de overheid niet gehoorzamen uit angst voor straf want God wil dat we wetsgetrouwe burgers zijn (zie ook 1 Petrus 2:112-14).

Idem: belastingen

Paulus gaat dan van meer algemene principes over tot specifieke zaken zoals belastingen: "Daarom brengt gij toch ook belastingen op; want zij zijn dienaren Gods, die juist op dit punt voortdurend letten" (v. 6). Daar het openbaar bestuur wettelijk erkende, door God voorbestemde taken heeft, is het correct om voor hun diensten belasting te betalen. Bestuurders zijn ook niet volmaakt, maar in elk geval hun loon waard, en God wil dat we daar we ons daar niet tegen verzetten.

Nero veranderde in het jaar 58 het belastingstelsel vanwege het massale protest tegen de hebzucht van de belastinginners. Vlak van tevoren, toen het verzet toenam, schreef Paulus daarover want een belastingopstand zou slecht zijn voor de christengemeenschap. Paulus wilde niet dat gelovigen geassocieerd zouden worden met rebellie, vooral omdat Christus zelf geëxecuteerd was wegens anti-overheids activiteiten in Judea! Dat zou het verspreiden van het evangelie door Paulus alleen maar bemoeilijken. Net zoals Paulus begonnen was met te zeggen wat "iedereen" kan doen, besluit hij met iets wat een ieder kan doen: "Betaalt aan allen het verschuldigde, belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eerbetoon aan wie eer toekomt" (v. 7). Belastingen zijn een schuld die iedereen moet betalen, betoogt hij. We moeten ook invoerrechten betalen, provisies, auteursrechten en andere verplichtingen die wettelijk zijn vastgelegd. We hebben ook moeilijk te begrijpen verplichtingen: de overheidsdienaren te eren en te respecteren (Handelingen 23:5, 1 Petrus 2:17); niet voor wat ze in hun privé-leven zijn of doen, maar vanwege hun door God beschikte rol om het kwaad te bestrijden.

Daar wij kwaad met goed dienen te vergelden, zelfs diegenen zegenen die ons vervolgen (12:14-21), zullen we in de meeste omstandigheden met de burgerlijke overheid samen willen werken, omdat zij een door God voorbestemde functie in de maatschappij hebben. Een basaal christelijk ethisch element is niet onze eigen belangen op de voorgrond te plaatsen, maar goed te doen aan anderen.

Een voorbeeld van een evenwichtige benadering is Paulus' eigen ervaring met de overheid. Toen hij in Judea terechtstond voor zijn leven, trad hij respectvol op, alleen gaf hij niet passief toe aan alles wat de heersers vroegen. Echter om geseling te voorkomen en om te voorkomen om naar Jeruzalem teruggestuurd te worden beriep hij zich op zijn rechten als Romeins burger (Handelingen 22:25; 25:11). De overheid gaf zijn burgers het recht om in beroep te gaan want ze wisten dat hun ambtenaren soms verkeerde beslissingen namen, en toen Paulus van zijn rechten gebruik maakte, onderwierp hij zich niet aan de speciale persoon die hij voor zich had, maar hij onderwierp zich aan het rechtstelsel. Christenen kunnen vandaag de dag van hun rechten als burger gebruik maken door verzoeken in te dienen tot verandering van overheidsregels, alsmede verandering van ambtenaar. Stemmen is niet een teken van minachting, maar een gelegenheid om de burgerlijke autoriteit te gebruiken die God heeft goedgekeurd.

De wet van liefde

Na gezegd te hebben dat we moeten betalen wat we schuldig zijn, koppelt Paulus door een spel met woorden het onderwerp terug naar de liefde: "Zijt niemand iets schuldig dan elkander lief te hebben..." (13:8; 12:9-10). Liefde is de basis van de christelijke ethiek. We zullen altijd elkaars liefde nodig hebben; het is een eeuwigdurende verplichting. Waarom? Omdat "want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld." De manier waarop het geschreven is zou doen vermoeden dat "de wet" het hoogste doel is, en liefde een opstapje daar naartoe. Maar nader beschouwd is liefde het doel, en de wet is een leidraad naar hoe we dienen lief te hebben. Dan geeft Paulus een paar voorbeelden van schadelijk gedrag dat we dienen te vermijden: "Want de geboden: gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander gebod er ook zij, worden samengevat in dit woord: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. (13:9; verg. Matt. 22:36). Deze geboden zijn niet een volledige gids naar de liefde; zij definiëren alleen maar een paar dingen die we dienen te vermijden. Geschreven geboden kunnen nimmer een volledige gids naar de liefde zijn. Menselijke situaties zijn nu eenmaal te divers om over alle mogelijke combinaties regels voor te schrijven. De wet leidt ons echter; het is onmogelijk onze naaste lief te hebben en tegelijkertijd de geboden te overtreden.

Paulus heeft het over wetten die handelen over de interactie tussen mensen; hij zegt niet hoe we God moeten liefhebben. De meeste van de wetten van het oude verbond over aanbidding hebben trouwens afgedaan.

"De liefde doet de naaste geen kwaad," zegt Paulus; maar liefde gaat wel iets verder dan alleen maar het kwade vermijden; integendeel het zet juist aan tot goeddoen aan de naaste. Paulus vat dan samen wat hij over de door hem genoemde geboden wil zeggen. Hij besluit met: "daarom is de liefde de vervulling der wet" (v. 10). Als we anderen liefhebben, hebben we het doel van de wet vervuld; en zijn we zelfs verder gegaan dan wat het eist. Als we onze naaste liefhebben, betalen we onze belastingen. Zelfs als de regering slecht is, dan dienen we het kwade met het goede te beantwoorden, niet door zaken zelf in de hand te nemen.

Bekleed met Christus

"Laten wij, als bij lichte dag, eerbaar wandelen, niet in brasserijen en drinkgelagen, niet in wellust en losbandigheid, niet in twist en nijd" (v. 13).

De Romeinse christenen waren waarschijnlijk niet betrokken bij losbandig gedrag, maar uit hoofdstuk 14 kunnen we opmaken dat ze mogelijk wel betrokken waren bij onenigheid en jaloezie. Door deze twee kwaden samen te noemen, laat Paulus doorschemeren dat een prestatiegerichte houding binnen de gemeente net zo afkeurenswaardig is als losbandigheid. De kerk behoort een gemeenschap te zijn van broeders en zusters, niet een plaats waar de ene persoon wedijvert met de ander.

Paulus geeft het volgende alternatief: "Maar doet de Here Jezus Christus aan en wijdt geen zorg aan het vlees, zodat begeerten worden opgewekt" (v. 14).

Dronkenschap en immoraliteit komen voort uit de zondige natuur; evenals jaloezie en tweedracht. Beide zijn onwaardig voor mensen die trouw zijn aan Jezus Christus. Wanneer we onszelf met hem bekleden, hem navolgen, dan zal samenwerking en wederzijds respect eigengerichtheid doen verdwijnen. >>

Toepasselijke vragen

- Pontius Pilatus gaf opdracht een onschuldige man ter dood te veroordelen. Zou Paulus evenveel respect getoond hebben aan Pilatus als hij aan Festus en Felix toonde?
- Een regering heeft het recht criminelen ter dood te brengen. Heeft het echter ook het recht dodelijk letsel toe te brengen bij het jacht maken op criminelen die beschermd worden door een ander land?
- Wat zou Paulus gezegd hebben over de Amerikaanse Vrijheidsoorlog, die begon als een protest tegen een belastingheffing?
- Hoe werkt de wet van liefde (v. 10) in onze relatie met God? Wat gebiedt het, en wat verbiedt het?
- Als we toch gered worden door genade, waarom is het dan nog belangrijk dat we ons "netjes gedragen"? (v. 13)

Auteursrechten 2000, 2003 Wereldwijde Kerk van God.

Alle rechten voorbehouden